

Vienīgie un vislabākie

Dažās medicīnas jomās Latvijas mediķi ar zināšanām, prasmēm un sasniegumiem apsteiguši kaimiņvalstu kolēģus un palīdz pacientiem no visas pasaules. Tās ir cilmes šūnu injekcijas plastiskajā ķirurģijā, acu protēžu izgatavošana un viroterapija.

Teksts: Gunita Nagle

Konsultējuši Plastikas ķirurģijas klīnikas vadītājs Dr. med. Jānis Ģīlis, Valtera protēžu laboratorijas vadītājs, okulārists Valdis Valters, Latvijas Viroterapijas centra menedžere Diāna Otisone un Latvijas Viroterapijas asociācijas ģenerāldirektors, onkologs Gunārs Lasmanis

Mēs jau zinām, ka ar saviem ārstiem un viņu sasniegumiem medicīnā varam lepoties. Ne velti Latvija kļuvusi par vienu no medicīnas tūrisma zemēm. Bet dažās jomās mūsu valsts ir īpaša. Latvija pagaidām ir vienīgā starp Baltijas valstīm, kur ir pieejamas cilmes šūnu injekcijas plastiskajā ķirurģijā. Daudzi latvieši, igauņi, lietuvieši, krievi, ukraiņi, gruziņi, citiem nezinot, izmanto acu protēzes, kas izgatavotas Rīgā vai Siguldā. Tālu aiz Latvijas robežām zina preparātu "Rīgvirs" jeb Rīgas vīruss, pēc kura onkoloģijas pacienti brauc teju no visas pasaules.

Jaunības eliksīra vietā – cilmes šūnas

Cilmes šūnu injekcijas plastiskajā ķirurģijā piedāvā ko tādu, pēc kā cilvēki tiekušies gadu tūkstošiem ilgi, – acīm redzamu atjaunināšanos. Kopš pagājušā gada decembra šādu operāciju veic Jāņa Ģīļa privātklīnikā.

Plastikas ķirurga Jāņa Ģīļa rādītās fotogrāfijas pārsteidz. Vienā no tām redzama sieviete, kura ļaundabīgā audzēja dēļ palikusi bez

vienas krūts, bet citā, pēc gada tapušā fotogrāfijā šai sievietei tukšuma vietā pēc dažām ar cilmes šūnām bagātinātu tauku injekcijām

izveidota dabīgas formas krūts. Īsta krūts! Nākamajā fotoattēlā redzams vīrietis ar neglītu, vecu, dziļu rētu plecā, bet pēc kāda laika uzņemtajā

attēlā – rētas nav! Gluda āda, it kā nekas nebūtu bijis. Un tas viss, pateicoties cilmes šūnu injekcijai. Šī ir jauna ārstniecības metode, un Rīga ir vienīgā vieta Baltijā, kur tā pieejama.

Zinātnes un mākslas apvienojums

Šī unikālā operācija, kas tiek veikta bez neviena skalpeļa grieziņa, tiek uzskatīta par zinātnes un mākslas apvienojumu. Galvenais brīnumdaris ir cilvēka paša cilmes šūnas, kas tiek iegūtas no taukaudiem.

Jāņa Ģīļa vārdiem runājot, cilmes šūnas ir šūnas, kuras pašas vēl nezina, kas tās būs – atkarībā no vajadzības tās spēj izveidoties par muskuļu šūnām, asinsvadiem, nerviem, taukiem vai ādu. Turklāt cilmes šūnas spēj arī atjaunināt – vietā, kur tās injicētas, uzlabojas asinsrite un aktivizējas jaunu šūnu veidošanās.

Taukus šajā operācijā izmanto ne tikai tāpēc, ka tie ir cilmes šūnu ieguves avots.

Plastikas ķirurga Jāņa Ģiļa komanda pēc pirmās cilmes šūnu reinjekcijas operācijas Rīgā.

KĀPĒC ŠĪ OPERĀCIJA PIEEJAMA TIKAI LATVIJĀ

Tā kā cilmes šūnu iegūšanai un taukaudu attīrīšanai vajadzīgas speciālas tehnoloģijas ("Cytori Celution"), kas pagaidām ir dārgas, arī pati operācija ir pietiekami dārga.

Otrkārt, cilmes šūnu injekcijas var palīdzēt ādai atgūt elastību, gludumu un nodrošina pilnvērtīgāku asinsapgādi. Tas ir neizbēgami – kopš 30–35 gadu vecuma ikvienam no mums seja katru gadu zaudē apmēram četrus mililitrus mīksto audu. Āda kļūst plānāka, grumbaināka, vaigi iekrīt, jo samazinās arī muskuļu masa. Ja seja sāk "kristies", ar cilmes šūnām bagātinātu taukaudu injekcija atdod tai formu, nostiprina kontūras, āda atkal kļūst elastīgāka un gludāka.

Treškārt, dzīves laikā ne tikai slimības, bet arī novecošana bojā ķermeņa skaistumu.

Vienas operācijas laikā sieviete var iegūt slaidu vidukli un apaļīgu dibenu, ir iespējams par vienu izmēru palielināt krūtis un rokām atņemt dzīslainumu.

Tad jāapsver iespēja atbrīvoties no taukiem vietā, kur to ir par daudz, un ievietot tos vietā, kas ir koriģējama vai uzlabojama. Vienas operācijas laikā sieviete var iegūt slaidu vidukli un apaļīgu dibenu, ir iespējams par vienu izmēru palielināt krūtis un rokām atņemt dzīslainumu.

Jānis Ģiļis uzsver: ja novecošanas process ir sācies, ar cilmes šūnu injekciju notiek atjaunošanās, kaut gan ļoti lēni. "Efekts būs ilglaicīgs," sola plastikas ķirurgs. ▶

Bieži vien, injicējot cilmes šūnas, nepieciešami arī audi, lai varētu koriģēt, piemēram, krūšu asimetriju, aizpildīt rētas, atjaunināt sejas ovālu, un šo uzdevumu izpilda taukaudi. Tos iegūst, atsūcot no pacienta vēdera vai citām ķermeņa vietām, kur tauku ir par daudz. Tad atsūktos taukus ievada īpašā aparatūrā ("Cytori's Celution"), kur tos pilnībā attīra un vienlaikus atdala cilmes šūnas. Iegūto biomateriālu injicē vajadzīgajā ķermeņa vietā. Jānis Ģiļis uzsver, ka viņš cilmes šūnas un attīrītos taukus injicē tikai tajā vietā, kur pati daba izvietojusi tauku slāni, – starp ādu un muskuļiem.

Ja pēc tauku transplantācijas operācijas jaunajā vietā parasti pieaug aptuveni 50–60% pārstādīto tauku, ar cilmes šūnām bagātināti taukaudi jaunajā vietā "iedzīvojas" 80–100% no pārstādītā tilpuma. Katra tauku pilīte savam ceļojumam uz jauno dzīvesvietu tiek sagatavota pa vienai vien, lai nodrošinātu tai īpašu

vietu un labu asinsapgādi. Cilmes šūnas, uzlabojot apkārtējo audu asinsapgādi, to vēl veicina.

Operācijas apraksts Jāņa Ģiļa izpildījumā ir tik skaists un vienkāršs, ka, šķiet, pacientam atliek tikai aiziēt uz kliniku, kur viņam atsūc taukus un injicē cilmes šūnas un taukaudus, lai viņš, jauns un skaists, ietu mājās. Taču visbiežāk operācija notiek, pacientam atrodoties vispārējā narkozē, tādēļ pēc operācijas vismaz četras stundas jāatrodas medicīnu uzraudzībā. Tūska injekcijas vietā saglabājas aptuveni divas nedēļas. Taču ar cilmes šūnām bagātinātajos audos mikrocirkulācija ievērojami ātrāk atjaunojas, un tūska ir daudz mazāka nekā pēc parastām operācijām.

Nekādu rētu un krunku

Cilmes šūnu injekcija paver ķirurgijā līdz šim nebijušas iespējas. Visbiežāk to izmanto krūšu formas uzlabošanai vai krūšu rekonstrukcijai pēc vēža operācijas, sejas ovāla

atjaunošanai un nostiprināšanai, deformējošo rētu likvidēšanai, lai uzlabotu dibena formu un plaukstu izskatu, it kā jaunai meitenei.

Pirmkārt, ir iespējams palīdzēt onkoloģijas pacientiem, kuriem staru terapija nereti tik ļoti maina audu struktūru, ka ķirurģiskās operācijas rētas nedzīst mēnešiem ilgi, un organisms ilgstoši ārstēšanā ir novājināts. Ja operētajā vietā injicē cilmes šūnas, tās uzlabo asinsapgādi un veicina jaunu šūnu veidošanos, tādējādi brūces dzīst. Principā jebkuras neglītas, pat daudzus gadus vecas rētas ar cilmes šūnu terapijas palīdzību var padarīt teju nemanāmas.